

Nieuwe Kerksplein 16

Gedenksteen Toren Nieuwe Kerk

Midden in de oude wijk De Vijfhoek staat de Nieuwe Kerk. Eerst stond hier Sint Annakerk waaraan later een toren werd vast gebouwd. De oude Sint Annakerk werd in 1645 vervangen door de Nieuwe Kerk. De later gebouwde toren bleef staan en werd onderdeel van de Nieuwe Kerk. Deze toren stamt uit 1613 en is naar alle waarschijnlijkheid een schepping van de toenmalige stadsbouwmeester Lieven de Key. De Key bouwde de toren in de decoratieve stijl van de Hollandse Renaissance; net als zijn creatie van de Vleeshal aan de Grote Markt.

Kenmerkend is het gebruik van natuursteen. Dat zie je pas boven de vierkante bakstenen onderbouw. Daarboven is de klokkenverdieping afgesloten met een overdadige zandstenen balustrade met een stenen onderkant en daarboven een met lood beklede houten achtkant bekroond met een opengewerkte obelisk. Het hoogste punt van 52 meter is in gebruik door een mooie windhaan.

In de loop der jaren zijn vele reparaties en vernieuwingen aan de toren uitgevoerd. Uiteindelijk volgde in de jaren 1978 – 1980 de grote noodzakelijke restauratie. Een echte totale restauratie

van de toren was toen echter financieel niet haalbaar. In 2012 was de toren weer aan de beurt. Vooral de loodbedekking boven de lantaarn kreeg de aandacht. Op vele plaatsen was dat al aan- en opgevreten door het gebruikte loodwit. Ook het metselwerk vertoonde veel gebreken en het uurwerk vroeg nog de nodige aandacht. Nader houtonderzoek liet vele verse gaatjes van ongenodigde beestjes zien. Burgy Bouwbedrijf uit Leiden heeft er de handen vol aan gehad, net als generaties van de bonte knaagkever zich tegoed heeft gedaan aan dat lekker vochtige eikenhout.

De restauratie was een klus waarbij “oude rotten” hun vakkennis volop konden inzetten en ook doorgeven aan jongeren zodat ook deze de oude technieken onder de knie konden krijgen. Om de poepoverlast van de duiven te weren werden de galmgaten voorzien van een gazen rooster waardoor de duiven niet in de toren kunnen. Andere randen die voor duiven aantrekkelijk zijn om op te zitten werden schuin afgehakt.

Door Olga van der Klooster is het wapen van Haarlem met de schildhouders weer in de oorspronkelijke kleuren geverfd. De verf die Olga gebruikte maakte ze zelf. Vooraf deed ze kleuronderzoek naar de pigmenten die in 1613 werden gebruikt. Alle heraldische regels die bijvoorbeeld voor het wapen van Haarlem bestaan werden nauwgezet gevolgd.

Het feestelijke hoogtepunt van de restauratie was de oplevering van de toren en de onthulling van het gerestaureerde wapen van Haarlem door wethouder Ewoud Casse in 2013. Helaas lukte het toen niet om gelijktijdig een gedenksteen van de restauratie te onthullen. Deze kon pas later worden gefinancierd en dat is in 2014 gelukt. Beeldhouwer Harold Lans van Steenhouwerij Maarssen heeft de steen gehakt en Burgy Bouwbedrijf heeft de steen vervolgens binnen ingemetseld in de muur van de toren in de entree. Je moet dus even naar binnen om hem te zien. De onthulling vond plaats op 23 december 2014 door opnieuw wethouder Ewoud Cassee in bijzijn van Martin Busker die de restauratie namens de gemeente begeleidde.

Bron: Jaarboek 2013 en 2014 – Historische Vereniging Haerlem – Nieuws over gevelstenen – Martin Busker